

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ»

Компонента освітньої програми – *обов'язкова*

Освітньо-професійна програма	Богослов'я
Спеціальність	В8 Богослов'я
Галузь знань	В Культура. мистецтво та гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача	Рупташ Ольга Василівна – зав. каф. філософії та культурології, д.ф.н., доцент; https://philcult.chnu.edu.ua/spivrobotnyky/zaviduvach/
Контактний тел.	+380505791163; 0372-584878
E-mail:	o.ruptash@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2107
Консультації	очні: вівторок з 14.40 до 16.00 онлайн: за попередньою домовленістю

МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ – систематизувати знання студентів з історії розвитку людства і створити цілісну картину історії думки, пройти новий шлях до розуміння себе через покоління наших предків.

Під час вивчення навчальної дисципліни студенти оволодівають знаннями про предмет філософії, головні ідеї провідних мислителів, напрямки та філософські школи в різні історичні епохи, а також навчаються логічно, послідовно, систематично та аргументовано міркувати, усвідомлювати підстави власних та інших міркувань, відрізнити суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних і аргументованих, надавати перевагу останнім, аналізувати їх зміст і структуру в процесі спілкування та адекватно реагувати, брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості, розвивають увагу та толерантність до інакшої думки, здобувають навички роботи у групі, розподілу функцій в колективній роботі, розвивають взаємодопомогу, терплячість, витримку і доброзичливість, відкритість, здатність сприймати та враховувати зауваги, оптимізувати власну позицію у процесі обговорення, налаштованість на діалог, навчаються аналізувати та інтерпретувати текст (виокремлювати та відтворювати смислову структуру тексту, оцінювати послідовність та валідність аргументації, виділяти продуктивні ідеї).

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	разом	денна форма			
		у тому числі			
		лек	сем	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1: Становлення філософської проблематики					
Тема 1. Історія філософії як історія розв'язання смисложиттєвих проблем	8	1	1		6
Тема 2. Філософія у Стародавніх Індії та Китаї	12	2	2		8

Тема 3. Космоцентризм і антропоцентризм у давньогрецькій філософії	12	2	2		8
Тема 4. Теоцентризм середньовічної філософії	12	2	2		8
Разом за ЗМ1	44	7	7		30
Змістовий модуль 2. Зміна світоглядних парадигм і способів пізнання істини					
Тема 5. Людиновимірність філософії у добу Відродження	10	2	2		6
Тема 6. Проблеми методології наукового пізнання у філософії Нового часу	12	2	2		8
Тема 7. “Розум” на авансцені європейської філософії	12	2	2		8
Тема 8. Основні напрями розвитку філософії у XIX-XX ст.	12	2	2		8
Разом за ЗМ 2	46	8	8		30
Разом годин	90	15	15		60

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	Тематика
1	<p>Виникнення філософії у Стародавньому світі. Поняття філософії та предмет історії філософії. Духовні джерела Стародавньої Індії – Веди, Упанішади та Брагмани. Ортодоксальні філософські школи у Стародавній Індії (міманса і веданта, санкх’я, ньяя, вайшешіка, йога Патанджалі). Неортодоксальні давньоіндійські філософські школи (буддизм, джайнізм, чарвака та локаята). Китайське П’ятикнижжя (У-цзінь). Філософія у Стародавньому Китаї (моїзм, даосизм, легізм, конфуціанство, дзен-буддизм).</p>
2	<p>Філософія античності. Іонійська натурфілософія (Фалес, Анаксимандр, Анаксимен, Геракліт). Проблема знання у софістів та філософії Сократа. Діалог як метод пізнання і форма філософування (Сократ, Платон). Енциклопедичність філософії Аристотеля. Етика чеснот.</p>
3	<p>Середньовічна філософія. Теоцентризм. Апологія християнства та вчення Отців церкви ((Юстин Мученик, Бл. Августин та Василій Великий (Кесарійський), Григорій Богослов (Назіанзин) та Іван Золотоустий).). Свобода волі людини у християнській традиції. Схоластична філософія (Ансельм Кентерберійський, Томас Аквінат, Йоан Дунс Скот, Вільям Оккам).</p>
4	<p>Філософія Нового часу. Методичний сумнів Рене Декарта. Розвиток емпіризму (Ф.Бекон, Д.Г’юм). Метафізичні побудови 17-18 ст. (Г.Ляйбніц, Б.Спіноза).</p>
5	<p>Раціоналізм у філософії 17-19 ст. Коперніканський переворот І.Канта. Гегелівський панлогізм і діалектика. Критика метафізичних систем.</p>
6	<p>Філософія XIX ст.</p>

	Ірраціоналізм. Ніцше – пророк долі Європи ХХ століття. Започаткування позитивізму (О.Конт, Г.Спенсер, Дж.Ст.Мілл). Соціально-філософські погляди К.Маркса.
7	«Відкриття» філософії ХХ ст. Проблема людини у філософії екзистенціалізму (С. К'єркегор, Ж.-П. Сартр). Револьюційне тлумачення свідомості людини у психоаналізі (З. Фройд, Е. Фромм). Прагматизм – провідний напрям філософії у США (Ч.С.Пірс, У.Джемс). Постмодернізм: філософія і культура (Ж.Дерріда, М.Фуко, Ж.-Ф. Ліотар, Ж.Бодріяр).

ПРОБЛЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Проблемні питання
1	Виникнення давньогрецької філософії: еволюція чи революція у міфологічному світогляді?
2	Особливі риси давньоіндійської філософії.
3	Принцип бездіяльності у давньосхідній філософії.
4	Підстави для порівняння медитації та спекуляції у східній і західній практиках філософування.
5	Проблема взаємин людини і суспільства у філософії конфуціанства.
6	Сумірність категорій “ідея” і “рiч” у філософії Платона та “форма” і “матеріал” у філософії Аристотеля.
7	Структура і концепція Біблії.
8	Нікейський символ віри і золотий вік патристики.
9	Обґрунтування свободи людини у християнській традиції.
10	Докази існування Бога у схоластичній філософії.
11	Учене незнання Миколи Кузанського.
12	Обґрунтування природного права мислителями Відродження.
13	Порядок світу та існування Бога в роздумах І.Ньютона.
14	Механіцизм – новий образ світу.
15	Вияви ірраціоналізму у філософії Д.Г'юма.
16	Б.Паскаль: між вірою та розумом – вибір на користь Бога.
17	Аналіз першожерел – праць видатних філософів Нового часу (Р.Декарта, Ф.Бекона Дж. Локка).
18	Аналіз першожерел – праць видатних філософів 18-19 (І. Канта, Г. Гегеля, С.К'єркегора, А.Шопенгауера, К. Маркса, В. Дільтея).
19	Психоаналіз, екзистенціалізм. Аналіз першожерел – наукових, літературних і філософських праць за напрямами.
20	Постмодернізм. Аналіз першожерел – праць філософів-постмодерністів.

МЕТОДИ, ФОРМИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Використовуються такі методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- вербальні методи (лекція, дискусія, диспут, бесіда, консультація тощо);
- наочні методи (презентації, ілюстрації, відеоматеріали тощо);

- інтерактивні методи (робота в малих групах, проблемно-пошуковий метод, ситуаційний аналіз, моделювання життєвих ситуацій, диспут);
- електронні засоби навчання (курс на платформі Мудл);
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни;
- робота з різними джерелами інформації: філософськими працями, навчально-методичною, науковою та інтернет-ресурсами;

а також **методи активізації та мотивації навчально-пізнавальної діяльності.**

Для викладання навчальної дисципліни можуть використовуватися такі **освітні технології:**

- онлайн-платформа для навчання **Moodle** надає здобувачам доступ до навчально-методичних матеріалів курсу (лекції, презентації, відео, наукові публікації, завдання, інструменти для оцінювання (тести) та форуми для обговорень;
- платформа для веб-конференцій **Google Meet** (у разі потреби) дозволяє студентам і викладачу спілкуватися дистанційно в режимі реального часу. Викладач може проводити лекції, семінари, задавати питання, обговорювати кейси та спілкуватися зі здобувачами, здобувачі можуть презентувати результати виконання ІНДЗ;
- **мобільні додатки (Viber)** забезпечують швидкий зв'язок між здобувачами та викладачем;
- **(онлайн)презентації**, створені викладачем або іншими експертами з філософії. Вони включають пояснення термінів, концепцій, приклади для кращого розуміння та засвоєння матеріалу;
- графічні інструменти та **візуалізація** (діаграми, схеми та ілюстрації) допомагають унаочнити й зробити більш доступними для розуміння та запам'ятовування історико-філософські поняття, концепції, методи тощо.

Ці технології можуть використовуватися окремо або в поєднанні.

СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Засоби діагностики успішності навчання

Для поточного контролю: заслуховування доповідей та повідомлень на семінарських заняттях, термінологічні диктанти, тести, виступи під час диспуту.

Для контролю самостійної роботи: тестування, анотації опрацьованих першоджерел, усні та письмові аналітичні й реферативні доповіді / порівняльні таблиці / конспекти, есе.

Для підсумкового контролю – екзамен: усні відповіді на теоретичні запитання (до 30 балів) та завдання у формі тестів (до 10 балів).

Оцінка з НД розраховується шляхом додавання балів за поточний та підсумковий контроль.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС).

Усна відповідь студентки/студента на екзамені оцінюється за такою шкалою:

25-30 балів – високий (творчий) рівень навчальних досягнень студентки/студента характеризується засвоєнням не лише суттєвих ознак категорій і понять, а й розумінням їхніх зв'язків з іншими; знання узагальнені, системні, студент здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; у розумінні та

викладі навчального матеріалу студент виявляє науковий підхід і творчі здібності, всебічне, систематичне й глибоке знання матеріалу; студент вміє визначати і виокремлювати смислові та методологічні відмінності філософії від інших форм мислення, зіставляти різні філософські традиції, встановлювати їх особливості; демонструє обізнаність у головних періодах розвитку філософських ідей, специфіці розв'язання світоглядних проблем у різні періоди історії; відповідає упевнено, не прив'язана/ий до записів; відповіді на питання вичерпні, вирізняються повнотою і точністю використаних термінів, матеріал викладається послідовно й логічно; студентка/студент вичерпно відповідає на додаткові запитання викладача. (Викладач має право поставити до трьох питань за змістом навчальної програми дисципліни, а не лише за темою питань, сформульованих у білеті).

19-24 балів – достатній (конструктивно-варіативний) рівень навчальних досягнень характеризується знанням суттєвих ознак понять і категорій, студентка/студент вільно оперує ними, тобто відтворює стандартний перелік відомостей про філософські системи, школи, однак їхнє розуміння не пов'язане з реальними історичними подіями і життєвими ситуаціями; знання не узагальнені, студентка/студент не вміє переносити їх і використовувати в інших ситуаціях, при цьому виявляє досить повні знання матеріалу, не припускається у відповідях суттєвих неточностей, засвоїла/в основну літературу, рекомендовану навчальною програмою, іноді послуговується попередніми записами, дає повні відповіді на додаткові запитання викладача.

11-18 балів – середній (репродуктивний) рівень навчальних досягнень: студентка/студент знає основні ознаки поняття чи категорії, здатна/ий відтворити основні відомості про історичні періоди розвитку філософії, філософські системи, школи, персоналії, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності, виявляє знання та вміння, достатні для подальшого навчання і роботи за спеціальністю; увага студентки/студента прикута до записів, зроблених під час підготовки до усної відповіді; студентка/студент припускається помилок, відповіді не повно розкривають світоглядні проблеми та шляхи їхнього розв'язання; відповідає на додаткові поставлені запитання з помилками, однак спроможна/ий за допомогою екзаменатора виправити їх.

1-10 балів – низький (рецептивно-продуктивний) рівень навчальних досягнень характеризується дифузно-розсіяним уявленням про категорії та поняття, на основі яких студентка/студент відрізняє їх від інших; студентка/студент відповідає, читаючи зроблені під час підготовки до усної відповіді записи, без допомоги яких у матеріалі орієнтується слабо, допускає принципові помилки; відповідає на додаткові поставлені запитання тільки за допомогою підказок екзаменатора, відповіді не розкривають сутність проблем, сформульованих у питаннях.

0 балів – студентка/студент не розкриває сутність проблем, сформульованих у білеті, або торкається питань поверхово чи фрагментарно, не розкриваючи їх сутності. На додаткові запитання викладача відповіді не може.

Загальна оцінка знань і вмінь студентки/студента виставляється за суму балів за змістові та підсумковий модуль і не може перевищувати 100 балів.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Бали за відповіді на семінарах, тести, завдання самост. роботи		Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1.	Змістовий модуль 2.		
Т 1-4	Т 5-8	40	100
30	30		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	
60-69	D	задовільно
50-59	E	
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти, у системі формальної освіти) ЧНУ» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-rezultat-iv-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/> у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

ПОЛІТИКИ КУРСУ

Під час вивчення дисципліни варто спиратися на конспекти лекцій, текстові, аудіо- та відео матеріали для самостійної роботи, рекомендовану основну літературу та список першоджерел. Вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи ті питання задля формування продуктивної дискусії з проблем навчальної дисципліни.

Політика щодо дедлайнів

Високо оцінюється **прагнення студентів**:

- ✓ регулярно відвідувати заняття;
- ✓ планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал;
- ✓ активно працювати на семінарах: брати участь в обговоренні дискусійних питань;
- ✓ доповіді мають бути змістовними та самостійно підготовленими;
- ✓ повною мірою долучатися до активних форм навчання;
- ✓ виконувати завдання в системі Мудл у встановлені терміни;
- ✓ дотримання навчальної етики.

Обов'язковою вимогою є дотримання норм академічної доброчесності.

Політика щодо академічної доброчесності

Освітня діяльність (викладача і студента) під час вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на принципах співпраці та академічної доброчесності. Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу під час вивчення навчальної дисципліни регламентовано:

- ✓ «Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriiia-fedkovycha/>
- ✓ низкою інших нормативних документів (Положеннями, Правилами, Рекомендаціями тощо) <https://www.chnu.edu.ua/universytet/vazhlyvo/akademichna-dobrochesnist/>

Студенти, як і викладачі, несуть особисту відповідальність за випадки порушення відповідних норм, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше – бали, зараховані студентам за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності призводить до анулювання нарахованих за виконані попередні види роботи з НД балів.

Використання електронних додатків на основі ШІ вітається як сучасний інструмент для самоосвіти і виконання окремих завдань, які не передбачають самостійної усної чи письмової відповіді студентки/а на поставлене питання чи розв'язання тестового задання, самостійного прочитання філософських праць, їхнього аналізу, розуміння та авторського (творчого) викладу результатів такої роботи студенткою/ом. У всіх інших випадках використання таких додатків без чіткого зазначення як і з якою метою вони використовувалися вважається порушенням норм академічної доброчесності. Див. також «Політика використання штучного інтелекту в ЧНУ ім. Ю.Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriiia-fedkovycha/>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ОСНОВНА

1. Андрущенко В. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навч. посіб. / В. Андрущенко, Г. Волинка, Н. Мозгова та ін.; [за ред. Г. Волинка]. К. : Каравела, 2016. 368 с.
2. Ворбертон Н. Коротка історія філософії. К. : Наш формат, 2023. 224 с.
3. Киричок О. Б. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Полтава : РВВ ПДАА, 2010. 381 с.
4. Паттон М, Кеннон К. Філософія. К : РІДНА МОВА, 2017. 176 с.
5. Рассел Б. Історія західної філософії. К., 1995.
6. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
7. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія: Підручник. Львів : Місіонер, 2020. 784 с.
8. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. 2-ге вид., стер. К. : Знання, 2012. 621 с.
9. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія / Пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. Вид. друге. К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2019. 536 с.

ПЕРШОДЖЕРЕЛА

1. Августин Св. Сповідь. URL : <http://194.44.152.155/elib/local/sk750294.pdf>
2. Арістотель. Нікомахова етика. Переклад з давньогрецької Віктор Ставнюк. Київ : Аквілон-Плюс. 2002.
3. Арістотель. Політика. К. : Основи, 2000. (Книга третя). URL : <http://litopys.org.ua/aristotle/arist04.htm>
4. Берлін І. Чотири есе про свободу / пер. з англ. О. Коваленко. К. 1994.
5. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості. *Філософія: хрестоматія (Від витоків до сьогодення): навчальний посібник* / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. К. : Знання, 2012. URL : <https://westudents.com.ua/knigi/622-filosofya-guberskiy-lv.html>
6. Гегель. Основи філософії права, або природне право і державознавство. Переклад з німецької Романа Осадчука та Миколи Кушніра. «Юніверс». Київ, 2000. URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Hegel_Georg/Osnovy_filosofii_prava_abo_Pryrodne_pravo_i_derzhavoznavstvo/
7. Гегель. Феноменологія духу / Переклад з німецької Петро Таращук. Науковий редактор перекладу доктор філософських наук Юрій Кушаков. Київ: Видавництво Соломії Павличко. "ОСНОВИ". 2004
8. Гегель Г. Феноменологія духу. URL: <https://hromadolib.wordpress.com/2016/02/12/hegel-phanomenologie/>
9. Гегель Г.В.-Ф. Хто мислить абстрактно? URL : <http://blog.i.ua/user/2992672/1306877>.
10. Джеймсон Ф. Постмодернізм, або Логіка культури пізнього капіталізму. К, 2008.
11. Кант І. Естетика / Переклад з німецької Богдана Гавришківа. Львів: Аверс, 2007. 360 с.
12. Кант І. Критика практичного розуму / пер. з нім., примітки, післямова І. Бурковський. К. : Юніверс, 2004. 239 с. URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Kant_Immanuel/Krytyka_praktychnoho_rozumu/
13. Кант І. Критика чистого розуму. Переклад з німецької та примітки Ігоря Бурковського. Київ. «Юніверс». 2000.
14. Кант І. Пролегомени до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука / Переклад з німецької Віталій Терлецький. Харків: Фоліо, 2018. 288 с.
15. Кант І. Рефлексії до критики чистого розуму. Переклад з німецької й латини та примітки Ігоря Бурковського. Київ. «Юніверс». 2004.
16. Камю А. Міф про Сізіфа. Бунтівна людина. *Вибрані твори у трьох томах*. Том 3. Есе. Харків, Фоліо, 1997. 623 с.
17. Лютий Т. В. Українське ніцшеанство. URL : http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3685/Liutyi_Ukrainske_nitsheanstvo.pdf;jsessionid=C70B091B243742A7955C5804104329A6
18. Марк Аврелій. Наодинці з собою. Вид-во : Апріорі, 2022. 184 с.
19. Метафізика Арістотеля (фрагмент). Джерело: Читанка з філософії. К.: Довіра, 1992. Т.1: Філософія стародавнього світу. С. 149–164.
20. Ніцше Ф. По той бік добра і зла. Генеалогія моралі. Львів: Літопис, 2022. 320 с. (Трактат перший. "ДОБРО І ЗЛО". "ХОРОШЕ І ДУРНЕ")
21. Платон: Апологія Сократа. Перекладено з давньогрецької. Харків: Фоліо, 2008.
22. Платон. Діалоги (двомовний/давньогрецька). Київ. Основи. 1999.
23. Платон. Держава. К., 2000. С. 209-239. (Міф про печеру)/ URL : <http://izbornyk.org.ua/plato/plat07.htm>
24. Платон. Крітон. *Всесвіт*. 1992. № 8. С.84–132.
25. Платон: Оборона Сократа. Переклад і пояснив Володимир Кміцикевич. Київ-Ляйпціг. Українська Накладня. 1983.
26. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Київ : "Основи", 1994.

- Т. 1 : У полоні Платонових чарів / пер. з англ. О. Коваленко. 1994. 444 с. URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Popper_Karl/Vidkryte_suspilstvo_ta_ioho_vorohy_Tom_1.pdf
- Т. 2 : Спалах пророцтва: Гегель, Маркс та його послідовники / пер. з англ. О. Буценко. 1994. 494 с.
27. Тіт Лукрецій Кар. Про природу речей [уривки]. Переклад М.Зерова. Джерело: Антична література: Хрестоматія. Упорядник О.І.Білецький. К.: Радянська школа, 1968 (2-ге видання). 612 с. С.: 407-415.
28. Ролз Дж. Теорія справедливості. К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи». 2001. 822 с.
29. Сартр Ж.П. Екзистенціалізм – це гуманізм. *Філософія: хрестоматія. (Від витоків до сьогодення)*. К. : Знання, 2012. С. 206-216. URL : <https://westudents.com.ua/knigi/622-filosofya-guberskiy-lv.html>
30. Фуко Мішель. Археологія знання / Переклав з французької Віктор Шовкун. Київ. Видавництво Соломії Павличко. «ОСНОВИ». 2003. URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Foucault_Michel/Arkheolohiia_znannia/
31. Фуко М. Наглядати і карати: народження в'язниці. Вид-во : Komubook, 2023. 452 с.
32. Хосе Ортега-і-Гасет: життя, історичний розум і ліберальна демократія : монографія / Заг. ред. М. Марчук, Х. Болардо. Чернівці, 2017.
33. Юстин Мученик Філософ. Апологія Перша. Режим доступу: http://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/781/%D0%9A%D1%96%D0%B4%D0%BD%D1%96%D0%B9_%D0%AE%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%20%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84.pdf?sequence=4&isAllowed=y

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Бібліотека ім. В.Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича <http://library.chnu.edu.ua/?page=ua/02infres/01elcat> (Електронний каталог)
3. Чернівецька обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Івасюка (Онлайн послуги) <http://www.library.cv.ua/onlajn-poslugy>
4. Інститут філософії НАН України імені Григорія Сковороди <http://www.filosof.com.ua/>
5. Електронна бібліотека Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України https://www.filosof.com.ua/elektronna_biblioteka
6. Бібліотека ім. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
7. Найвидатніші філософи світу та України <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html>
8. Веб-сторінка часопису «Sententiae» <https://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae>
9. Веб-сторінка журналу «Філософська думка» <https://dumka.philosophy.ua/index.php/fd>
10. Веб-сторінка часопису «Софія» <https://sophia.knu.ua/index.php/sophia/issue/archive>
11. Веб-сторінка Наукового Вісника ЧНУ ім. Ю. Федьковича <http://www.philosophy.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/03publications/08ukr>
12. Веб-сторінка часопису «Антропологічні виміри філософських досліджень» <http://ampr.diit.edu.ua/>
13. Open and free content on JSTOR and Artstor <https://about.jstor.org/oa-and-free/>
14. PhilPapers <https://philpapers.org/>
15. Історія філософії – сторінка на сайті ЧНУ «Електронне навчання» <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4829>

Детальна інформація щодо вивчення курсу «Історія філософії» висвітлена на сторінці сайту ЧНУ «Електронне навчання»
<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2107>